

נראדה אוד

פרשת מסעי תשפ"ב

גליון קכב שנה ג

באר רבד"ק מלעכוויטש קוידענע

{ שניני אור }

אלה מסעי בני ישראל, ארבעים ושתים מסעות נסעו בני ישראל במדבר, בספה"ק נתבאר כי מסעות אלו מורים על תקופות ומצרים העוברים על בני ישראל ככלל ועל מסעותיו של כל יהודי בפרט, מאי משמע מסע - ישנו יעד סופי ובכדי להגיע אליו עוברים ממסע למסע, כל מסע מקדם ומקרב אל היעד.

עם ישראל היו במדבר במשך ארבעים שנה במטרה לתקן חלקי קדושה שנפלו למקומות זרים, לשם כך נסעו הם ממסע למסע כאשר בכל מסע מתקנים ומעלים הם נצוצות קדושה הקיימים בה, כך מתקדמים הם מעט ועוד מעט עד ליעד הסופי.

אחד ממסעותיהם הוא ויסעו ממרה ויבואו אלימה ובאלים שתיים עשרה עינות מים ושבעים תמרים, בפר' בשלח מפרש רש"י שתיים עשרה עינות מים כנגד י"ב שבטים ושבעים תמרים כנגד שבעים זקנים, מאיר כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א כי בכך נבין שלא הגיעו ישראל לשום מקום בדרך אקראי, משמים כינו אותם למקום בו היה להם תפקיד וכך ממסע למסע עד להשלמת המטרה. מכאן יקח האדם חיזוק בעברו ממסע למסע - בכל מיני מצבים בחייו, ישנם מסעות קלים וישנם קשים יותר, אך מה שבטוח שתכלית אחת לכל המסעות להתקרב עוד ועוד להשם יתברך - לאמונתו ולקבלת עול מלכותו, נקלעת למצב כשלהו - בל תחשוב שבטעות הגעת לכאן, משמים הביאו אותך הנה כדי להתקדש במסע החיים.

פרשת מסעי נקראת תמיד בימי בין המצרים, הוראה יש כאן על מסעות בני ישראל בזמן הגלות שאינם בכדי, כל קושי והסתר ל"ע בתקופה זו מכוון בהשגחה פרטית כדי להתקרב עוד להשם יתברך כל מסע לפי צורתו וענינו, עד ליעד הסופי בגילוי אור הגאולה.

הוראה נוספת יש בכך לגבי ימים אלו - ימי האבילות, בגמ' אמרו כשם שמשננס אב ממעטין בשמחה כך משננס אדר מרבין בשמחה, ישנם המתאמצים לבאר את השוואת הגמ' אך דוקא חסידים מבנינים זאת בצורה פשוטה.

תקופות השנה אף הם כמסעות המובילים ליעד - קרבת אלקים, פשיטא א"כ שבחודש אדר מתקרבים על ידי שמחה בניסי הבורא יתברך ובחודש אב דוקא על ידי מרידות על הריחוק והחורבן, ובמילים אחרות: בחודש אדר מוצאים כביכול את הבורא יתברך במחזות השמחה ובחודש אב כביכול במקום הבכי והאבל, כל תקופה ותפקידה אך מטרה אחת משותפת לכולם.

ועוד מילה קטנה: עומדים אנו קודם יומא דהילולא של אדמו"ר מוהררה"ד ז"ע, ביו"ד של מרן הק' מקארלין ז"ע הזכיר אדמו"ר שליט"א את מאמרו הידוע של מרן עה"פ ואמרתם זבח פסח הוא לה', וברור זו פירש ואמרתם זבח - כאשר תאמרו להתאסף לכבוד הילולת הצדיק בסעודה הנקראת זבח, פסח הוא לה' - תהא כונת ההתאספות לפסח ולדלג להשם יתברך בכח קדושת הצדיק.

לא נגשים לסעודת הילולא בדרך מלומדה, אצל איש חסיד משמש כל צעד בחיים כמסע נוסף המקרב ליעד.

{ זברות קודש }

גילוי מלכותו יתברך בהסתר העולם

הכתוב 'ותחת כי אהב את אבותיך ויבחר בזרעם אחריהם', שבחר להיטיב להם בהטבה הגדולה ביותר שיזכו להידבק בו יתברך, תחת זאת נעשה היפך תכלית הבריאה שיורד השפע לאומות העולם וישראל שרויים בחשכת הגלות ואינם זוכים להיות על אדמתם לגלות בה מלכותו יתברך, ועל זה מתאונן הכתוב (משלי ל, כא - ג) 'על שלש רגוז ארץ כו' שפחה כי תירש גבירתה'. ובעת הזאת עבודת היהודי לצפות ולקוות לישועת הבורא בשובו לגלות כבודו יתברך בעוה"ז ושוב בני ישראל לארצם, ובכל עת יש להתבונן בזה ולהשיגיה שיהיו מעשיו ראויים לגילוי כבוד מלכותו עלינו במהרה.

מסעי בני ישראל לגלות כל ההסתרים

זהו ענין המסעות שנסעו ישראל במדבר בצאתם ממצרים דאיתא בדגל מחנה אפרים בפרשתן בשם הבעש"ט הק' שמ"ב מסעות המה אצל כל אדם מיום לידתו עד שובו לבית עולמו, היינו שבני ישראל ירדו למצרים כדי לברר משם נצוצות הקדושה שנפלו לתוך הקל"י, ולתכלית זו היו מסעיהם במדבר בצאתם ממצרים שבכל מקום שבאו היה בו הסתר והוצרכו לגלות אורו יתברך מתוך ההסתר ובה העלו ניצה"ק שהיו במקומות אלו, ובדרך זה היה הילוכם ממסע למסע לגלות כבודו יתברך בעוד הסתר ועוד הסתר.

זהו עבודת האדם בזמן הגלות לגלות אורו יתברך מתוך ההסתר, בכל מסע בחיים בכל ענין שעוסק ובכל מצב שעומד בו יתחזק ויגלה מציאות הבורא יתברך בתוך ההסתר, ובדרך זו הולך כל ימי חייו בגילוי כבודו יתברך בעוד מצב של הסתר, ובה מגלה כי ה' מלך ה' מלך ה' ימלוך לעולם ועד ומלכותו ואמונתו קיימת אף בכל ההסתרים, עד אשר על ידי זה יסתלקו כל ההסתרים ונגלה כבוד ה' בביאת הגואל במהרה.

על זה אמרו חז"ל (ברכות ה) מיום שחרב בית המקדש אין לו להקב"ה בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה בלבד, הלכה היינו ההנהגה למעשה ע"פ התורה, ועל ידי שעוסק האדם בתורה באופן שחפץ להיות כל מעשיו והליכותיו מכוונים לתלמודו לגלות יתברך בכל עניניו ועסקיו, בזה עושה כביכול מקום להשם יתברך אחר שחרב בית המקדש מקום השראת השכינה וגילוי מלכותו יתברך בעוה"ז, כדאיתא בספה"ק הלכה מורה לשכינה הק', שע"י לימוד באופן זה נעשה מקום להשראת השכינה בהסתר הגלות.

ביאור סמיכות כל עניני הפרשה

בזה יתבאר סמיכות עניני הפרשה, בתחלה נכתב ענין המסעות שעל ידם נתבררו ניצה"ק בכל מקום ומצב, והוא הקדמה לכניסתם לארץ ישראל לזכות לקדושת הארץ שבה ימלאו תכלית הבריאה. אחר כך חלוקת הארץ בגורל וגבולות הארץ כדאיתא בספה"ק שנחלקה הארץ ל"ב חלקים ל"ב שבטי י-ה, מחמת שלכל שבט יש את חלקו המיוחד לו שבו יקבל שפע אורו יתברך השייך לשרשו. אשר לכך היתה החלוקה דייקא בגורל על פי ה', כי חלק כל שבט הוא חלק המשיך בעמוד הבא <<<

בפרשה זו כתובים כמה ענינים, בתחלה מסעי בני ישראל במדבר בצאתם ממצרים, אחר כך חלוקת הארץ בגורל וגבולות הארץ ערי הלויים וערי מקלט, ואח"כ ולא תסוב נחלה ממטה למטה. ויש לבאר טעם סמיכות ענינים אלו, וכן טעם קריאת פרשה זו בשבתות אשר הם לעת עתה בימי בין המצרים.

תכלית הבריאה גילוי מלכותו יתברך בעולם

ביאור הענין כי תכלית בריאת כל העולמות העליונים והתחתונים עבור גילוי מלכותו יתברך בעולמות שברא ובפרט בעולם התחתון, כאשר עלה ברצונו יתברך קודם הבריאה לברוא העולם עבור מדת המלכות שהוא גילוי כבוד מלכותו בעולם הזה, ותכלית הכל שיבואו בני ישראל אשר המה עלו במחשבה תחלה לברוא העולם עבורם, בכדי שיעבדו את בוראם וידבקו בו אשר זהו תכלית הטוב שיכולם להשיג.

לתכלית זו בחר לו השם יתברך את ארץ ישראל המקודשת מכל הארצות, ארץ אשר תמיד עיני ה' אלקיך בה מראשית שנה ועד אחרית שנה, מקום המובחר שנשפע בו אורו יתברך. ובארץ ישראל בחר השם יתברך מקום שכל הארץ מכוונת נגדו היא העיר ירושלים, וירושלים בית המקדש שבו העזרות ההיכל וקדש קדשים שמהם נשפע אורו יתברך לישראל. בבואם לבית המקדש נשפע עליהם מקדושת המקום ועל ידי זה יכולים לעבדו יתברך ולהידבק בו, ואומות העולם קבלו את פסולת העולם כמאמר הכתוב (דברים ב, ט) 'לבני לוט נתתי את ער ירושה', לעשו נתתי את הר שעיר' (שם פס' ה), שמקומות אלו הם מקום אחיזת הקל"י כמבואר כמה פעמים באור יקר להרמ"ק.

עיקר עבודת בני ישראל לגלות אורו יתברך בעוה"ז, ע"י שיעסקו בכל עניני העולם באופן שמדבקים עצמם במלכותו יתברך שהוא פנימיות כל עניני הבריאה. זהו בחינת ציון שנגלה על ידי היהודי אורו יתברך הנסתר בפנימיות עוה"ז ואינו מדבק עצמו בלבושי החומר, כדכתיב בהפטר (יהמיהו ב, כא) 'אנכי נטעתך שורק כלה זרע אמת', שנטע הקב"ה את ישראל בעולם עבור שיגלו מציאותו האמיתית שהוא כבוד מלכותו יתברך, ולתכלית זו ירשו את ארץ ישראל מקום השראת השכינה שבה ירושלים ובית המקדש, שבמקום זה ימלאו תכלית הבריאה לגלות אורו יתברך בעוה"ז.

הסתר אורו יתברך בזמן הגלות

ומפני חסאינו גלינו ממצרינו כאשר עם בני ישראל לא החזיקו בתפקידם וירדו ממדרגתם, כהמשך הכתוב בהפטר 'ואיך נהפכת לי סורג גפן נכריה', שנתרחקו מגילוי האמת ולא דיבקו עצמם בבחינת ציון, ותחת שיגלו פנימיות אורו יתברך בעולם עסקו בלבושים החיצוניים ונמשכו אחר עניני החומר, ועל ידי זה נעשה הסתר וחשכות עד אשר נחרב בית המקדש וגלו מארץ ישראל.

וכאשר היה רצונו יתברך שיתגלה כבודו בעוה"ז ויבוא כל השפע לישראל בכדי שיזכו להידבק בו יתברך, כמאמר

דברות קודש מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

יומא דהילולא כ"ק מרן אדמו"ר מוהרחה"ד זי"ע - ח' אב תשס"ז

מרן זקני ז"ל כפי שזוכרים עדיין כמה שמח כשנפגשו יחד וכיצד היה מעריך במיוחד על זקני ז"ל ולומד מאורחתיו.

בשנותיו האחרונות כאשר החל לחוש בעיניו, ומחמת זאת לא היה יכול למסור שיעוריו ולהרביץ תורה דרכו, התבטא ואמר כי זקני ז"ל הוא דוגמא בענין זה, שהחזיק מעמד במשך שנים רבות שלא ראה בעיניו והיה שרוי תמיד בשמחה בלא שיהא ניכר עליו מאומה. ובהיותו כאן בסעודת ההילולא זכינו שהיה משמיע בדברות קדשו להתחזק בהליכה בדרכי הצדיקים ודרכי אבות.

זכות הצדיקים יגן עלינו ועל כל ישראל, יזכור אהבתם ויחיה זרעם - מה שזרעו לתלמידים, שתתקיים בנו הזריעה של קדושה ושל אהבת ה' ויראתו, שהתורה התפלה המצוות ותיקון המדות יהיו בחיות ושמחה פנימית, ונוכל תמיד להתבונן ולומר מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי.

יעזור השם יתברך שבזכות הצדיקים יושפע לכל ישראל כל השפעות טובות בגשמיות וברוחניות, שיתקבלו לרצון כל התפלות שהתפללו בציון הקדוש, מה כאן עומד ומשמש אף שם, ונזכה שחודשי תמוז אב חודשי העינים יהיו בשלמות שתהא עין טובה ועינינו תראינה מלכותך, שיהא עין ה' אל יריאיו שתרחמני עוד בגלותי לגאלני, ונראה בנחמת ציון וירושלים בביאת משיח צדקנו במהרה בימינו.

» המשך מעמוד הקודם

המגיעו מאיתו יתברך להשפיע לו אורו, אשר עבור זה לבד חפץ הקב"ה בעוה"ז כי יותר ממה שהעגל רוצה ליינוק הפרה רוצה להניק.

אח"כ נכתב ענין ערי הלויים וערי מקלט, כי כל השבטים הוצרכו לתת מחלקם ללויים אשר עזבו כל חשבונות הרבים להיות כל חייהם עבור גילוי נקודת האמת בעולם, ובנתינת כל שבט חלק ללויים נשלם תכלית ירושת הארץ, וערים אלו היו אף ערי מקלט כי בקדושת מקומות אלו שנתגלה בהם מלכותו יתברך על ידי הלויים יכולה כל נשמה לבוא לתיקונה אפילו נשמת הורג נפש בשגגה. וסיום הפרשה ולא תסוב נחלה ממטה למטה אחר, מחמת שכל שבט קיבל נחלה שבה יקבל שפע הקדושה השייך לו לכך אין לגרוע מנחלת השבט.

בזמנים אלו רשעים ארורים בני ישמעאל נשאו ראש ומבקשים ליטול חלק בארץ ישראל, ובאמת אינם שייכים כלל לקדושת הארץ אשר היא חלק השם יתברך שמנחיל לבניו בכדי להשפיע טובו לעם קרובו, והרי הקב"ה מקיים התורה והדבר החמור ביותר בד' חילוקי כפרה הוא חילול שמו יתברך, על כן יש להתפלל ולבקש עשה למען שמך, למה יאמרו הגויים איה נא אלקיהם ואלקיניו בשמים, עד מתי יתחלל שמו יתברך בעולם, עד מתי ימשכו הגלות והחושך, עד מתי שפחה תירש גבירתה, מדוע לא יתנהג העולם באופן שיהא להשם יתברך נחת רוח ממנו.

יהא רעוא שיראה השם יתברך פנימיות כונתם של אותם רשעים אמרו לכו ונכחידם מגוי ולא יזכר שם ישראל עוד, וכל קרני רשעים אנדע תרוממנה קרנות צדיק, וישמור הקב"ה עמו מכל רע כדאייתא בספה"ק 'שומר עמו ישראל לעד', לעד מלשון עדי ותכשיט כי שמירת עמו ישראל הוא כביכול התכשיט הגדול ביותר להשם יתברך, מדוע שלא יתגלה כבר מחדש אהבתו יתברך לישראל, ויתקיים מאמר הכתוב (ירמיהו ג, ד) 'הלא מעתה קראת לי אלוף נעורי אתה' בביאת משיח צדקנו במהרה בימינו.

רעוא דרעיון מפעי תשע"ד

זוכה הצלחה יתירה בתלמודו כמאמר הכתוב (משלי כב, ב, כט יג, ועי' תמורה טו) עשיר ורש נפגשו מאיר עיני שניהם ה'.

בפרט שאייתא בגמרא (נדרים לה), דכתיב 'פסל לך' (שמות לה, א) ו'כתב לך' (שם פס כז) כשם שפסולתן של לוחות היה למשה רבינו ע"ה כן היה הכתב שלו, ופירשו בגמרא שחלק הפלפול שבתורה נתן הקב"ה למשה לבדו והוא נהג בה טובת עין ונתנה לישראל, ואעפ"כ נאמר (מלאכי ג, כב) 'זכרו תורת משה עבד', שנקראת התורה על שמו ולא נחסר ממנו מאומה על ידי זה. וכיון שניתן לנו הפלפול בטוב עין הוא יבורך של מרע"ה, ודאי ראוי לנו לנהוג בה טובת עין להנחילה לאחריים. כאשר יש במדת עין טובה במה שמלמד מתורתו לאחריים, כן יש במדה זו מה שאפשר שהוא יותר במעלה, כאשר הצדיק הדבוק בהשם יתברך ובתורתו נוהג בעין טובה לכל איש ישראל, שאינו מקריב עצמו רק בכדי להעמיד תלמידים גדולים בישראל, אלא בכדי שכל יהודי ידע שיש בורא עולם ממצבו, הוא נותן מעצמו כדי שכל יהודי ידע שיש בורא עולם ויתקרב עוד מעט להשם יתברך כפי ערכו, הנוהג במדה זו מתלמידיו של אברהם אבינו שזכה להשגות הגבוהות ביותר באמונה ודבקות בהשם יתברך 'ומצאת את לבבו נאמן לפניך' (נחמה ט, ט), ואף על פי כן אברהם מגייר את האנשים - 'ואת הנפש אשר עשו בחרן' (בראשית יב, ה) - 'דשעבידו לאורייתא' (תרגום שם).

זהו ביאור המדרש שאף אם האדם הומה ומהמה אחר תורה אם אינו מעמיד תלמידים גם זה הבל, כיון שאינו נותן לבו אלא שיהא הוא דבוק בתורת ה' ואינו מוכן להקריב מעצמו ללמד לאחריים, א"כ נחסר לו בעין טובה, ומאחר שנחסר לו ביסוד המדות הטובות, אין נפשו מוכנת לקבל תורה ומצוות, לכך תורתו היא בבחינת 'גם זה הבל ח"ו'.

טובת עינו של כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע

ענין זה היה מהנקודות הגבוהות ביותר בעבודת מרן אדמו"ר זקני ז"ל הלא עדיין זוכרים אנו גודל דרגתו בקרבת אלקים, איזו השתוקקות היתה לו למצוה, באיזה מצב של דבקות עמד בתפלה וכמה חביבות היתה לו בתורה, ועל אף זאת נהג בטובת עין שהקריב מעצמו לקרב כל יהודי שיתרומם מעט לפי ערכו ועבור זאת הקריב חלק מחייו. זוהי ההקרה הגדולה ביותר שמשפיל עצמו מרום מעלתו לדרגת יהודי פשוט כדי לקרבו, ואם ברוחניות כן כ"ש בגשמיות שנהג בטובת עין ושמח בטובת חבירו, ואף אם היה הדבר על חשבונו שמח בכך שטוב ליהודי אחר.

בשנה זו היה אצלי יהודי שגר בעיר רחוקה בדרום ארץ ישראל, וסיפר לי שבהגיעו לארץ לפני קרוב לשישים שנה היתה לו קביעות לנסוע אחת לחודש להתברך אצל זקני ז"ל, וכפי שבימים ההם היתה הנסיעה ברכבת במשך כמה שעות, ובכל פעם היה נותן גם פדיון נאה באותה תקופה שהפרנסה כאן בארץ ישראל לא היתה ברווח. פעם אחת אמר לו זקני ז"ל הלא ביערך דוד אדמו"ר בנן של קדושים וא"כ תחת שתבוא לכאן מדי חודש בדרך כה רחוקה, תכנס אלו ותתן לו מה שבעדתך למת לי, והנני מבטיחך שתיושע מיד כאילו היית אצלי, ומאז במשך עשרות שנים עד ממש לאחרונה החזיק אותו יהודי במנהגו להזכיר עצמו לפני אותו אדמו"ר. זהו צדיק הנוהג בטובת עין ועליו נאמר (משלי כב, ט) 'טוב עין הוא יבורך' - הוא יברך, כדאייתא בתפארת שלמה (פ"י פקודי) ועוד צדיקים עה"פ (שה"ש ז, ה) 'עיניך ברכות בחשבון', שהצדיק הוא טוב עין משפיע ברכה לדורות ואחריו.

התקשרות עם גיפסו נאב"ד מנאראל זי"ע

הננו עומדים עתה עדיין בתוך ימי השלושים להסתלקות מוח"ז נאב"ד נאראל זצוק"ל שזכינו שבמשך כל השנים עד השנים האחרונות ישב בראש המסובים בסעודת ההילולא של זקני ז"ל, אין המקום כאן להאריך בדרגות העצמות שהיו לו במדת עין טובה, רק נזכיר אהבתו העצומה לגיסו

אז יבדיל משה שלש ערים בעבר הירדן מזרחת שמש (דברים ז, מא).

אייתא במדרש (ד"ר, ב כז) זהו שאמר הכתוב (קהלת ה, ט) 'אוהב כסף לא ישבע כסף ומי אוהב בהמון לא תבואה', אמר רב נחמן מי שאוהב תורה אינו שבע תורה, ומהו מי אוהב בהמון לא תבואה, מי שהומה מהמהמה אחר תורה לא תבואה ואינו מעמיד תלמידים גם זה הבל.

לכאורה הוא פלא הלא תכלית בריאת העולם עבור לימוד התורה ואלמלא תורה לא נתקיימו שמים וארץ, והתורה היא העצה להתגברות היצר כדאייתא בחז"ל (קידושין ל), א"כ היאך יתכן שאדם ההומה אחר תורה כיון שאינו מלמד לתלמידים נקריית תורתו גם זה הבל ח"ו'.

תיקון המדות תנאי לקנין תורה

ביאור הענין דאייתא בנועם אלימלך (לקוטי שושנה) עה"פ (משלי ו, כב) 'כי נר מצוה ותורה אור', שלכאורה היה צ"ל כי מצוה נר כדרך שאומר ותורה אור, אלא שהאופן שיזכה האדם לתורה ומצוות בשלמות הוא על ידי שמתקן מידותיו, כדאייתא דרך ארץ קדמה לתורה. וכפי ערך שמוכך מדותיו גאווה קנאה כעס וכדו' כן זוכה לשלמות בתורה, ובאם חפצים לבחון אם מדותיו מתוקנות יש להתבונן היאך נראית תורתו, כי אינו במציאות לזכות לתורה ללא זיווך המדות.

בזה מבאר מאמר רז"ל (אבות ד, ב), שכר מצוה מצוה, שהשכר על יגיעת זיווך המדות, שזוכה לתורה ומצוות בשלמות. וזהו כי נר מצוה שמתחלה צריך לתקן מדותיו ולזכך בזה נשמתו נר ה' נשמת אדם' (משלי כ, כז), וככל שמוכך ומתקן נרו זוכה לקיום מצוה בשלמות, ותורה אור שעל ידי זה נפשו מוכנת לקבל אור תורה.

עין טובה יסוד המדות הטובות

עיקר וראש למדות הטובות הוא עין טובה כדאייתא במשנה (אבות ה, כב) כל מי שיש בו שלשה דברים הללו הוא מתלמידיו של אברהם אבינו עין טובה רוח נמוכה ונפש שפלה, ובספה"ק אייתא שסדר המשנה מורה כי עין טובה היא ראש למדות הטובות, שכלל ששמח בטובת חבירו ובשמחתו, נעשית רוחו נמוכה ונפשו שפלה, ובספר ציירה (ד, א) אייתא אין למעלה מענג ואין למטה מנגע, ענג ר"ת עין נפש ואות ג' מתחלף באות ר' בא"ת ב"ש והוא ר"ת רוח, כי בעת שהעין לימין שיש בו עין טובה מתלמידיו של אברהם אבינו אזי אין למעלה מענג, אבל באם העין ששמאל שיש בו עין דלהיפך ח"ו אזי אין למטה מנגע.

לכל מדרגת הקדושה והמעלות הטובות זוכה היהודי כפי עין טובה שיש בו, כדאייתא במי השלוח (פס"ר"ה כה) בדברי הגמרא א"ל רבי לרבי חייא זיל לעין טב וקדשיה לירחא ושלח לי סימנא דוד מלך ישראל חי וקיים, כי קדושת היהודי הוא כערך שיש בו עין טב, ואזי חי וקיים בנפשו בחינת דוד המלך שהיה יפה עינים וטוב רואי' (שמואל א טו, יב).

אייתא במדרש שמואל בדברי המשנה (אבות ב, ג) אמר להם צאו וראו איזו היא דרך טובה שידבק בה האדם, רבי אליעזר אומר עין טובה, כי פעמים עוסק האדם בתורה ומתעלה בעבודתו ואינו שם לבו להצלחת חבירו, לכך אמר ר"א שהדרך הישרה לנהוג בעין טובה להשפיל עצמו וללמד לאחריים, ועל זה אמרו שם במשנה (שם יא) שהיה רבי אליעזר בור סוד שאינו מאבד טיפה, שכל יסבור האדם שבאם ינהוג בעין טובה ללמד את חברו יחסר על ידי זה בלימודו עצמו, לכך אמר ש"א שאמר עין טובה לא נחסר על ידי זה אפילו טיפה מתלמודו.

לכך נוצרת - ללמד אף לאחריים

וכן מפרש דברי המשנה (שם ב, ט) אם למדת תורה הרבה אל תחזיק טובה לעצמך כי לכך נוצרת, שלא יחזיק התורה לעצמו לבד אלא ילמדה לאחריים כי לכך נוצרת ללמד אף לאחריים, ואדרבה על ידי שמשפיל עצמו ללמד קטנים ממנו

פעם בחנוכה ישב רביה"ק רבי שלמה מקארלין ז"ע עם אנשיו ושתו לחיים, ואמר איתא בזוה"ק (יקרא כב) זכאה מאן דקם בפלוגתא דלילה, ופירש רביה"ק כן, אשרי האיש שקם ומתעורר לעבודת ה' בזמן שחשוך לו כבחצות הלילה. וכעין זה פירש את הפסוק במשלי (לא, טו) 'תקם בעוד לילה' א איד הייבט זיך אויף ווען עס איז נאכט, ווען עס איז פינצטער - עלייתו של איש יהודי באה לו דייקא מתוך החושך האופף אותו.

עבודת מלאכי החושך

פעם נכנס הר"ק בעל יסוד העבודה מסלונים אל רבו מרן הר"ג מלעכוויטש ז"ע והתאונן לפניו על חשכות העבודה, אמר לו הר"ג ז"ע יש מלאכים שכל ימיהם עובדים להש"ת כך.

עבודה ביגיעה ללא השק

הוא ז"ל אמר פעם לאברך אחד שהתאונן לפניו - 'ס'וילט זיך ניט לערנען, הישיבו הר"ג ז"ע: וואז'ע קומסטו צוא מיר? ס'וילט זיך ניט לערנען, לערינט מען! דיא גאנצע צרה איז, אז ווען ס'וילט זיך ניט לערנען נעמט מען זיך ניט לערנען, נאר מ'זוכט עצות ס'זאהל זיך וועלן לערינען, וכן הוא בכל עניני העבודה.

ע"י היגיעה זוכה ללב בשר

כל ההוגה בדברי חכמים טועם טעם בשר (עירובין כא), הוגה מלשון יגיעה, היינו ששהוא יגיע עדיין בלי שום טעם, זוכה ע"י זה ללב בשר.

מרן הר"ג מלעכוויטש ז"ע

הלומד תורה לפרקים

'נואף אשה חסר לב' (משלי ו, לב) זה הלומד תורה לפרקים (סנהדרין צט), ווער עס קוקט נאר אויף ליכטיקייט, און אז ניט וכו', הוא בחי' נואף רח"ל.

מרן הר"ג מלעכוויטש ז"ע

זעקה להש"ת בזמן החשכות

'ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור' (בראשית א, א). שמעתי בשם דקני רבינו הגדול אשר לו דומיה תהילה מו"ה שלמה חיים נ"ע ז"ע ועכ"ל, ויאמר, כאשיהו הישראלי אומר, אלקים, רבונו של עולם יהי אור, היינו שבמבט ואומר אלקים יהי אור, רבונו של עולם זאל מיר ליכטיג ווערין, ויהי אור, ווערט אים ליכטיג. רק העיקר לבקש באמת, כבן המתחטא לפני אביו.

דברי שלום (בראשית)

הציון בזמן החשכות

'עבידן ליה חטיבה בדנח ושקעתא' (אקדמות). כלומר בעת שמאיר להם, ואפילו בשקעתא שנסקע הבהירות, מ"מ עושין לו חטיבה, על ידי רצונות וכסופין שלהם.

דברי שלום (לשמעות)

העבודה בזמן החשכות מעולה ביותר

ידוע כי לא כל הזמנים שוים, כי עתים אשר האדם במוחין גדולות, ועתים במוחין דקטנות. ואף על פי שהוא במוחין דקטנות, אינו רשאי לפטור את עצמו מתורה ותפלה ועבודה כפי מקום שהוא, ואז השם יתברך מאיר לו מתוך חשכה. וזהו שאמר רז"ל (ע"י שבת ל) לעולם יעסוק אדם בתורה ומצות אפילו בשעת מיתה רח"ל, היינו כשנופל ממדרגתו, כי כל מאן דנחת מדרגתו קרי ליה מיתה (זוה"ק נשא קלה). וזהו שאמר רז"ל (אבות פ"ב מ"ד) אל תאמר לכשאפנה אשנה שמא לא תפנה. וזהו עול תורה באהבה, כי גם העבודה של ימי הקטנות צריך להיות באהבה רבה, כי זה עיקר העבודה, וכמו שכתוב בזוהר הק' (הקדמות ד). מאן מנכון דמהפכין שחוכא לנהורא וטעמין מירי למתקא. ושמעתי בשם הצדיקים על פסוק (ישעיה נד, א) 'כי רבים בני שוממה', תורה ומצות שעושה בזמן נפילתו ממדרגתו נקראו בני שוממה, הם רבים וגדולים במעלה 'מבני בעולה', מתורה ומצות שעושה בזמן מוחין גדולות.

והרבה דבר בזה הענין זקני הה"ק מו"ה אשכ מסטאלין ז"ע, כי זה הענין (אבות פ"ד מ"א) איזהו עשיר השמח בלוקו, ואז אסור להתעסק לעלות דוקא למעלות רמות, פן ירבו עליו המקטרגים רח"ל. אלא יעסוק כפי מקום שהוא, דוקא בנמיכות רוח, ואז יאיר לו ה' ברוב עוז ותעצמות, מובא בספר בית אהרן באורך (סדר היום למה"א מסטאלין, ב: ד"ה אחת), עיי"ש.

עטרת שלום - ביאור המכתבים (פ"ה רמה)

יצא אדם לפעול עדי ערב

על האדם להתחזק בזמני החשכות ולא יפסיק מעבודתו ולא ירפה מיגיעתו אף אם עתה אינו מרגיש בעבודתו טעם וחיות, וכפי ששמעתי מהרה"ח שמואל יצחק וינברג ז"ל ששמע מהרה"ק רבי מאיר שלום מפוריסוב ז"ע הי"ד לבאר הכתוב (תהלים קד, כב) 'יצא אדם לפעול ולעבודתו עדי

עבודת ה' בזמני החשכות

ערב, שלא ימתין האדם לערבות ומתיקות בעבודתו, אלא יצא לפעול ויגיעתו עדי ערב אף קודם שיגיש בעבודתו טעם ערב.

דבר זה הוא יסוד ועיקר בעבודת האדם, כי הלא לאו כל העיתים שוים בהרגשת טעם וחשק בעבודת הבורא, ואם תהא עבודת האדם כפי ערך הרגשת לבבו הרי שלא יהא קיום לכל השגותיו ומעלותיו כי מהרה יפול ח"ו בעת אשר לבו אינו נכון עמו, ועל כל צריך לשנס מתניו ולהתחזק בכל עת ובכל מצב לקיים רצונו ית' בפשוט לפי מצבו עתה, והכלל בזה שצריך האדם לבנות לעצמו מסגרת של פעולות פשוטות בעבודתו, כגון כונת פירוש המלות בתפלה ויגיעה בתורה וכו', אשר ענינים אלו יקיים בכל מצב הן בשעותיו המרוממות והן בשעותיו הקשות ומיניה לא יזויע, ובזה יוכל להתרומם ולהאיר נפשו בכל מצב.

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, נר נא הנובה תשס"א

התגברות בזמני קושי לפנות ערב

'ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב' וגו' (בראשית כד, טו) ובגמרא ברכות (כו) 'לפינן מהכא שיצחק אבינו תיקן תפלת מנחה.

איתא בדברי שלום (פר חיי שרה) שרומז הכתוב על הזמן דלעתיד לבוא כמאמר הכתוב (זכריה יד, י) 'והיה לעת ערב יהיה אור', שבאותו זמן יתפלל עבור ישראל, כדברי חז"ל (שבת פט:). שלעתידי לבוא אומר הקב"ה לאברהם בניך חטאו אומר לו ימחו על קדושת שמך וכו' ויצחק ימליץ טוב עבורם.

הביאור בזה כי זמן המנחה הוא עת התגברות הדינים כדאיתא בזוה"ק (בשלח טו) ויצחק אבינו תיקן תפלה המנחה שיתגבר האדם בזמן דין וחשכות ועל ידי זה יומתק הדין ויזכה

שמחת יום השבת בזמני החשכות מתוך שיחות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

איתא בתפארת שלמה (שבת חזון) 'רב לך בשבת בעמק הבכא', יום שבת קודש שבימי בין המצרים בעמק הבכא רב וגדול במעלתו משבתות שאר ימות השנה, כי בשבת אף בזמן הגלות הוא בחינת גאולה כבזמן שבת המקדש קיים, ממילא שבתות אלו יש בהם עליה גדולה מתוך ימות החול שלפניהם שהם ימי חושך וחורבן.

הביאור שאין בשבת בחינת חורבן דאיתא בגמרא (מגינה ה) דכתיב (ירמיה ג, יז) 'ואם לא תשמעוה במסותרים תבכה נפשי מפני גוה', שבוכה הקב"ה מפני גאותן של ישראל שניטלה מהם וכו', ומקשה הגמרא ומי איכא בכיה קמיה קוב"ה הכתיב (דה"א טו, כז) 'עוז וחדוה במקומו', ומת' לא קשיא הא בבתי גואי הוא בבתי בראי, וביארו רוב הראשונים שבבתי בראי יש בחינת בכיה אבל בבתי גואי יש תמיד שמחה.

כלומר ענין החורבן אינו אלא בחיצוניות כפי הנראה לעין שעזב ה' את עמו ח"ו, אבל בפנימיות אין שום הפסק לקשר הנצחי בין ישראל לאביהם שבשמים, ואמרו חז"ל (שבת י) אמר הקב"ה למשה מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה, בית גנזי הוא בחינת בתי גואי שתמיד שורה שם שמחה, לכן אין שייך בשבת צער הגלות דכתיב (ישעיה יד, ג) 'ביום הניח לך ה' מעצבך ומרגזך וגו', כי נגלה אהבת עולם מהשם יתברך לישראל כבזמן בית המקדש.

מסעי תשע"ט, ליל שבת

שמחת לב המלך בגאולה העתידה

עוד יבואר שמחת השבת בזמן הגלות דאיתא בעבודת ישראל (פר מסעי) שאף בימי בין המצרים שיש להתאבל על החורבן, יש לשמח לב המלך כביכול בגאולה העתידה, לומר לפניו ה' מלך ה' מלך ה' ימלך לעולם ועד ואף שעתה כבודו מחולל בעולם במהרה יבוא גואל ונגלה כבוד ה' כבימי קדם.

בילקוט שמעוני (רמז תתקנ"ה, טו) איתא מעשה בשלמה המלך בעת שנטרד ממלכותו שהיה עובר ממקום למקום ואומר אני המלך שלמה ולא היה אדם מאמינו, פעם אחת פגע בו אדם שהאמין לדבריו וערך לכבודו סעודה גדולה ובכל עת הסעודה היה אותו אדם מתאנח ובוכה אוי לי שראיתך בכך, ומרוב צער ויגון לא אכל שלמה המלך מאומה, בהמשך דרכו בא לבית איש עניי שלא היה ביכולתו לערוך לו אלא סעודה דלה, אבל בכל עת הסעודה דיבר על לבו דברי תנחומים שעוד ישוב לכבוד מלכותו כימי קדם ומסעודה זו שמח המלך מאד.

בדרך זו כביכול בעת שגלה ישראל מעל שלחן אביהם ואין מלכותו יתברך שלמה בחשכת הגלות, יש לשמח לב המלך כביכול שודאי יבוא היום שתשוב מלכותו למקומו והיה ה' למלך על כל הארץ.

ביותר שייך ענין זה בשב"ק כי בימות החול השכינה הק' מושפלת בעפר, ובבוא יום השבת אומרים בואי בשלום עטרת בעלה שנתעלית השכינה להיות אשר חיל עטרת בעלה כדוגמת הגאולה העתידה, על כן הוא עת הכושר לשמח לב המלך על כל שפלות הגלות, שבמהרה ימלא כבודו את כל הארץ כשנים קדמוניות.

מטות מסעי תשע"ה, ליל שבת

שבת קודש שי למלך המשיח

כל שומר שבת מחוללו מחוללו ימחלו מעלו וצא גואלו שמו שילה יובל שי (זמר מה יפיה).

יש לפרש שהשי והמתנה שביבאו למלך המשיח הוא שבת קודש, כי שאר עניני העבודה שבזמן הגלות אינם ראויים למתנה למשיח שהוא בחינת גאולה, רק השבת שהיא בבחינת גאולה אף בזמן הגלות ראויה להיות מתנה למלך המשיח. ואף שודאי כל עבודה של איש יהודי בזמן הגלות רב ערכה, יובן הענין ע"ד משל לאדם שהיה בנו עובד במכרה יהלומים, והדרך שבמכרה יש כמה מיני אבנים יש מהם אבנים טובות השוות הן רוב ויש שאין אלא נראים אלא אבנים טובות ובאמת אין להם ערך, ואותו בן היה מביא מנחה לאביו אבנים שמצא במכרה, אמנם כיון שעדיין לא היה בקי בטוב האבנים היה מביא גם אבנים פשוטות שנראות יקרות, וכאשר קיבל האב מבנו אבן פשוטה היה שמח מאד אף שאין בה שויות כי נחשב בעיניו יגיעת בנו עבורו, אמנם כאשר קיבל מבנו אבן טובה שערכה גדול היתה שמחתו יותר ויותר.

בדרך זו יובן כי אף שודאי כל אשר מתייעג האדם בחשכת הגלות נחשב מאד לפני השם יתברך, מ"מ בעת יופיע אור הגאולה ותהא העבודה בדעת שלמה יביט מלך המשיח ברחמנות על עבודתו בזמן הגלות בקטנות המוחין אף שודאי אין ערוך ליגיעת ימי החושך, אבל שבתות ימי הגלות יהיו מתנה ראויה למלך המשיח להראותו שאף קודם ביאתו זכינו ביום השבת להאיר נפשנו כבחינת אור הגאולה.

מטות ש.ז. ליל שבת

